

Глава 1

Майкл Фернст знову встромив лопату в землю та й залишив її там стирчати пам'ятником самій собі. Яма не була викопана навіть на половину, а він вже відчував втому.

Весна цього року видалася рання, щедрі дощі два тижні без ушину поливали місто, і ґрунт переситився вологою, розбухнув та швидко зазеленів молодю блискучою травою. На задньому дворі будинку Майкла теж було гарно та зелено — цієї весни вони з дружиною вирішили не покладатися на милість природи та сподіватися, що трава зійде рівномірно, а не жалюгідними поодинокими жмутками, та засіяли весь вільний простір газоном. І, мабуть, містер Фернст мав би відчувати жаль, вивертаючи нововисаджену соковиту траву лопатою та змішуючи її з майже чорною пухкою землею, однак не відчував. Значно більше його непокоїло те, чи отримає їхня сім'я належну в таких випадках компенсацію за незручності. Трохи перепочивши, Майкл зітхнув і знову взявся копати. Треба було закінчити з могилою, перш ніж син повернеться зі школи.

Агата не мала принагідної сукні. Вона взагалі не мала жодних суконь в принципі, тому місіс Фернст довелося позичити їй одну з власних, хоча насправді ніхто й не очікував, що Агата її поверне: знімати речі з небіжчиків вважалося моветоном у будь-якому цивілізованому суспільстві. Сукня була синьою, і Патрік сказав, що вона дуже личить Агаті. Якщо його батьки не поділяли цієї думки, то нічого не сказали сину.

Поховання проводили ввечері, коли сонце вже почало хилитися до обр'ю, важке та сонне. Майкл усім серцем сподівався, що до цього часу сусіди будуть надто зайняті вечерею, спілкуванням з дітьми або переглядом вечірніх телепередач, але деякі з них не втрималися та відвідали будинок Фернстів прямісінько перед похороном. Місіс Моді принесла сливовий пиріг, нібито приготований за новим рецептом, а тому їй терміново знадобилася оцінка улюблених сусідів. Дастін Крем, старший хлопчина Кремів, зателефонував близько сьомої, і вони з Патріком протеревенили по телефону півгодини — небачено довго для Патріка. Дон Салмано зайшов, щоб віддати містеру Фернсту позичені колись

інструменти, та ніяково зізнався, що сам нізачо не здогадався би зробити щось подібне для своїх дітей, і що Майкл хороший батько. Всі навколо виявили нечуване розуміння, вони підігравали та підтримували Патріка.

А містер Фернст диву давався, чому ніхто з них не крутить пальцем біля скроні та не радить вибити дивну примху з голови сина запотиличником. Принаймні так порадив би зробити він сам. Напевно, річ була в тім, що Патрік був його сином. А щодо власних і чужих дітей люди часто керуються подвійними стандартами.

Агата була до біса важкою, але її, врешті-решт, вдалося опустити в шестифутову земляну опочивальню. Патрік хутенько виголосив коротку промову — пізніше Патрісія зізналася чоловікові, що очікувала більшого красномовства від сина, який так наполягав на справжньому «правильному» похороні — і, похмуро потупивши погляд, пішов у будинок. Майкл хотів було не закопувати яму, але дружина без особливого ентузіазму сказала, що це необхідно на випадок, якщо Патрік вирішить відвідати могилу з ранку перед школою. Тож містер Фернст вдруге за день взявся за лопату.

— Чому ти досі не спиш? — тихо запитала місіс Фернст годину потому, як вони з Майклом лягли до ліжка. Завтра була середа, робочий день, середина тижня, і їм обом потрібно було гарненько виспатися. До того ж представники компанії обіцяли заїхати близько дев'ятої, і зустрічати їх випадало Майклу.

— Не можу позбутися думки, що все це так дивно, — відповів він, — чому ми взагалі погодилися на вмовляння Патріка? Я мав сказати вагоме, тверде «ні». Але ж ось що ми маємо: одна з твоїх суконь лежить в землі з мертвим андроїдом, який взагалі-то й живим ніколи не був, наш задній двір геть розритий, а сусіди втішають нас так, ніби у нас справді хтось помер, — містер Фернст покрутився, щоб перевернутися на інший бік, обличчям до дружини. У його приглушеному голосі чулася розгубленість. — Чому він назвав її Агатою? О, це ж навіть не «вона», воно взагалі не має статі.

— Любий, ми вже обговорювали це. Агата стала першим андроїдом, якого він не просто бачив на вулицях або в гостях у друзів — вона була для нього особливою, тому що жила з нами. Оце й усе. До того ж, йому одинадцять, будь до

нього поблажливим. Доктор Шиті сказав, що все гаразд, і я не маю підстав не довіряти йому. А ти?

— Він професіонал, — неохоче підтвердив Майкл, підклавши руку під щоку. Ще недавно м'які подушечки під пальцями на внутрішній стороні долоні пощипувало: він натер добрячі мозолі. Фернсти відвели сина до психолога невдовзі після того, як той почав називати нового андроїда Агатою, але доктор Шиті переконав їх, що приводу для занепокоєння немає. У цьому віці діти проєктують на своє «я» багато речей та феноменів і приміряють все на себе. Це процес самопізнання, і це нормально. Зазвичай вони дають предметам або героям своїх історій імена, до яких відчують близькість, і наділяють цих героїв рисами, які бачать або хотіли б розвинути в собі. Проте андроїд без статі чи гендеру з легкої руки хлопчика перетворився не на мужнього Джеймса або Терона — він став створінням з нижнім жіночим ім'ям «Агата». Доктор пояснив це першою зацікавленістю в жіночій статі, а також тим, що таким чином Патрік міг компенсувати брак уваги і часу, які приділяла йому місіс Фернст, що працювала допізна. Майкл підозрював, що саме провина, яку відчувала через це його дружина, змусила її покірно віддати андроїду свою синю вечірню сукню. — Але вся ця ситуація абсурдна, і мені здається, що тільки я це бачу!

Патрісія трохи помовчала. Її чоловіку навіть здалося, що вона почала засинати, коли він почув відповідь:

— Ситуація не абсурдна. Вона просто нестандартна, альтернативно стандартна, так би мовити, — Майкл хотів було невдоволено нагадати, що він терпіти не може ці політкоректні кліше та шаблони, покликані згладити гострі кути й зробити так, щоб всі були задоволені та ніхто не пішов обділений добрим словом, але дружина продовжила беззаперечним тоном: — Те, що андроїд зламався — «помер» — стало для Патріка шоком, та й я була надзвичайно здивована після того, як нас запевнили в довічній гарантії на четверте покоління. Він намагається впоратися з першим серйозним емоційним ударом, як може. А наше завдання як батьків — допомогти йому. І ми допомогли, — твердо сказала місіс Фернст. — Завтра вранці все скінчиться, андроїда замінять на нового, і Патрік навчиться жити з ним. Сподіваюся, наступного він назве якимось інакше, коротким простим

ім'ям, або, як більшість, зватиме його «Енді». Андроїд Енді, безликий та послужливий, що може бути простіше та зручніше?

Автомобіль компанії «РобоС» підїхав до будинку Фернстів рівно о дев'ятій. Із нього вийшли троє дужих і плечистих, як на підбір, молодчиків і попрямували до Майкла, який вийшов їх зустріти. Один із них ніс невеликий контейнер з ручкою.

Того ранку землю щільно вкрили тільця хрущів. Муніципальні роботи-прибиральники ще не встигли прибрати їх з усіх вулиць, і жуки хрускали під ногами, мов кукурудзяне печиво. Коли Патрік перетинав подвір'я, то щосили намагався не наступати на них, але жуків нападало надто рясно.

Після короткого обміну привітаннями містер Фернст провів молодчиків на задній двір, і менш ніж за десять хвилин Агату дістали з землі. Її механічні очі були заплющені, а грубувате, але цілком приємне обличчя — позбавлене жодного виразу.

— Я хотів би дізнатися, в чому причина поломки, — заговорив Майкл, з роздратуванням помітивши, як співробітники компанії глузливо посміхалися, роздивляючись андроїда в сукні. Сам він нічого кумедного в цьому не бачив. До того ж позавчора він детально пояснив ситуацію з Агатою і її «похороном» менеджеру по роботі з клієнтами, і його запевнили в цілковитому розумінні всіх нюансів. Однак в очах цих трьох, які з вигляду були лише й здатні, що махати лопатами, розуміння навіть не проглядало.

— Це покаже експертиза, — ліниво відгукнувся один із молодчиків. На ньому була важка шкіряна куртка, надто тепла для такої гарної погоди. Він кивнув колегам, і вони перевернули Агату, що тепер лежала на траві, обличчям донизу. Інший молодик взявся розкручувати електричною викруткою шурупи на потилиці андроїда. — Бачте, містере, андроїд — це дуже складна система, а діагностика несправностей — вкрай тривалий та непростий процес. Але, якщо андроїд просто взяв і впав додолю, ні сіло ні впало, тоді, справа, швидше за все, в ЦП, в «мозку» його, тобто. Зазвичай це дуже невеликий брак, такий не помітиш, доки він не

заявить про себе. Тому ми не ремонтуємо бракованих, а замінюємо їх. Безкоштовно.

— Це тому, що бракованих менше одного відсотка, — з гордістю прогудів його колега таким низьким голосом, що Майкл не відразу розібрав слова.

Коли панель на потилиці андроїда зняли, молодик в шкіряній куртці відкрив принесений контейнер, дістав звідти рукавички, надів їх і поліз руками в те, що у людей називалося основою черепа. Щось тихо клацнуло, і він дістав матову капсулу, розміром з дитячу долоню, а потім помістив її в контейнер.

Втрюх із колегами вони швидко засипали яму землею та понесли Агату до авто. Тепер її голова була порожньою, мов морська раковина.

Коли містер Фернст бачив Агату востаннє, вона нерухомо лежала в довгому дерев'яному контейнері в кузові вантажівки, і на синій сукні, що колись належала його дружині, виднілося кілька мертвих хрущів, які зачепилися за тканину. А потім молодчики вивантажили ще один дерев'яний контейнер вже з новим андроїдом на заміну Агаті, й Майкл навіть думати про неї забув. Він так ніколи і не дізнався, що того ранку його син не пішов до школи, а мовчки спостерігав за тим, що відбувається біля будинку, з-за рогу сусідського котеджу.

Нового андроїда Патрік назвав Енді.

Діллі Харріс прямувала в обідню кімнату на п'ятому поверсі, щоб налити собі кави. Перерва почалася сорок хвилин тому, і вона вже встигла гарненько пообідати в їдальні, викурити дві цигарки за розмовами з колегами з відділу, і тепер вирішила підвести ризику під цією годиною вільного зокрема й від думок про роботу часу чашкою солодкої кави та дружньою бесідою.

Як виявилось, думка про каву під кінець обідньої перерви привабила не лише її.

— Не чекала, що одразу зустріну тебе тут. Гадала, в кабінеті шукатиму, — причинивши за собою двері, Діллі підійшла до кавової машини і обрала на сенсорному екрані подвійний капучино. Машина ледь чутно загуділа. — Що це в тебе?

Агата Кортні, провідна інженерка «РобоС», навіть не підвела голови — розкладені на круглому столі, за яким вона сиділа, папки та документи, вочевидь, викликали у неї значно більший інтерес, ніж розмова з подругою. Праворуч від Агати стояли дві кружки з залишками кави, третя — напівпорожня — тулилася на вільному від паперів клаптику посеред столу, ліворуч лежав планшет.

— Не можу зосередитися в кабінеті. Прохідний двір, а не кабінет, чорт зна що просто, — глухо пробурмотіла Агата. — Наче дорослі хлопчики та дівчатка, а все тягаються до мене запитати, чи правильно вони все роблять, ніби з першого разу не доходить, завжди треба перепитувати.

— Ну вже як ти сама їх виховала! — розсіялася Діллі. Кавова машина пискнула наостанок і затихла. Діллі взяла свою кружку, з задоволенням прийохалася до капучино і підчепила ложкою трохи пінки. У неї залишалось вдосталь часу, щоб почекати, доки кава охолоне, і повільно смакувати її, а не одним духом ковтати окріп, як це часом бувало.

Кортні кинула на подругу погляд, який неможливо було ніяк трактувати, а тоді повернулася до паперів:

— Ще й практикант цей... Ні на крок не відходить. Зважаючи на те, хто його мамуся, я не чекала, що його хоч трохи цікавитиме, чим ми тут займаємось. Норман зірвав великий куш, тому що єдиний ставив на те, що пацан дійсно буде чогось навчатися, а не робити селфі в фірмовому халаті на тлі конференц-залів і цехів.

— А ти на що ставила?

— Скажімо так, своєю ставкою я теж мимоволі фінансово підтримала Нормана.

У відділі під керівництвом Агати Кортні завжди панували порядок і дисципліна, та ні для кого не було таємницею, що в ньому процвітають тоталізатори. Втім, доки це не відбивалося на роботі, керівництво дивилося на них крізь пальці. У тому, що відділ буде робити ставки на кмітливість і успіхи студента-практиканта, одного з десяти, яких прислали в «РобоС» два дні тому, не було ні найменших сумнівів.

Практика в такій великій компанії була недосяжною мрією для більшості студентів, які ждали пов'язати своє життя з робототехнікою, і ті, кому щастило, були або юними геніями, або мали дуже впливових батьків. Тому Діллі поцікавилася:

— І хто ж мамуся твого практиканта?

Кортні чи то вирішила відпочити, чи то зрозуміла, що її знову перестануть відволікати, лише коли розмова вичерпає себе, а тому варто наблизити цей момент, і, постукавши пальцями по стільниці, відкинулася на спинку стільця.

— Патрісія Фернст.

— Та сама? Голова міської ради?

— Саме вона.

— Оце так несподіванка, — зізналася Діллі, розглядаючи подругу. За останній рік Агата змінилася, стала жорсткішою, прямолінійнішою. А ще зовсім перестала наносити макіяж і перейняла грубувату манеру триматися від чоловіків, які здебільшого її оточували. Мабуть, якби вона була іншою, то не змогла б керувати своїм відділом, але Діллі знала її досить давно і мала з чим порівнювати. Тому зараз, дивлячись на втомлене, ще молоде, але вже пом'яте обличчя Кортні, Діллі несхвально стиснула губи.

— Але не так несподівано, як те, що він пхає свого носа в усі наші справи.

— Невже твій майбутній конкурент?

— Що? Ні, — Агата уривчасто розсміялася. Цей сміх більше нагадував гавкання. — Допитливий, звісно, такий, що аж бісить просто, але з нього не буде інженера. Талантом не вирізняється і надто романтизує професію та андроїдів. Запам'ятай мої слова, здохне якщо не за рік-два навчання, то на першій же справжній роботі.

Діллі скривилася. Деякі слівця Кортні різали їй слух.

— Я б не була така впевнена. Талант — це ще не все. Наполеглива робота — ось ключ до успіху в будь-якій справі.

— Крім інженерії, особливо, якщо вона пов'язана з робототехнікою. Тут безталанним ловити нічого, природний профвідбір. Хоча, може, в ейчар все трохи інакше.

У цю мить Діллі Харріс стало байдуже, що колись вони з Агатою чудово ладнали, і що її прямота була результатом тривалого впливу оточення та керівної посади. Так відгукуватися про її відділ Кортні не мала жодного морального права.

— Гадаю, мені час іти, — Діллі залишила чашку з недопитою кавою на столі та, не дивлячись на подругу, вийшла з обідньої відділу інженерії.

Вже біля ліфта вона подумала про те, що варто було б прихопити капучино з собою і допити на робочому місці, коли зненацька з-за рогу коридору вийшов незграбний хлопець, ще вчорашній школяр. Білий халат з логотипом компанії непогано сидів на його плечах, але рукава були короткі. Разом із розгубленим виглядом людини, яка не знає, що їй робити і куди йти, хлопець виглядав чи то жалюгідно, чи то зворушливо. Діллі так і не змогла визначитися.

Він наблизився достатньо, щоб можна було прочитати ім'я на його бейджі одночасно з тим, як перед Діллі розчинилися двері ліфта.

— Доброго дня, містере Фернст, — посміхнулася вона, не поспішаючи входити до кабіни.

Хлопець ніяково завмер, кілька разів кліпнув і кивнув:

— Доброго дня. Даруйте, не знаю вашого імені.

Він підсліпувато зіщулився, вдивляючись в бейдж на пишних грудях Діллі.

— Ви, напевно, шукаєте міс Кортні? Ви практикант з її відділу, правда ж? Вона про вас розповідала, — не давши хлопцю зметикувати та згенерувати відповідь, безсумнівно, не надто дотепну чи доречно, Діллі жестом вказала в бік обідньої кімнати: — Вона п'є каву в обідній, і у неї з собою стільки паперів, що напевно їй знадобиться допомога, коли вона повертатиметься з ними в кабінет.

Обличчя практиканта проясніло. Він подякував Діллі та поспішив геть.

Діллі Харріс увійшла в кабінку ліфта та не без зловтіхи розтягнула губи в усмішці.

Після короткого знайомства Патрік Фернст в її очах дійсно не вирізнявся талантами. А надто талантом легко зав'язувати розмову.

Чартон Шум дістав з упаковки вологу серветку та протер об'єktiv камери, відійшов трохи, помилувався яскравими відблисками на вигнутій лінзі і гукнув, не обертаючись до дверей:

— Наступний!

Поки він підходив до прямокутного контейнера для сміття і спостерігав за тим, як згодована йому серветка «проковту-

ється», щоб потім потрапити під прес та відправитися в одне з декількох відділень контейнера, в залежності від можливості вторинної переробки, новий відвідувач вже увійшов до кімнати.

Для роботи компанія тимчасово виділила Чартону зал для конференцій на шостому поверсі. Тут було досить просторо, щоб встановити стійку з білим фоном для фотографій та розташувати необхідне обладнання на столі.

— Прикладіть руку ось сюди, — Чартон вказав на пласку сенсорну панель, підключену до ноутбука, — а старий пропуск кладіть на стіл.

Відвідувач — невисокий чоловік з втомленими темними очима — зробив, як Шум велів.

— Ви у нас Патрік Фернст. Так, гаразд, містере Фернст, тепер сядьте-но на стілець. Одну хвилику.

Чартон замислено почухав бороду, колючу та жорстку. Він нею майже пишався, у всякому разі, любив її значно більше, ніж ріденьку шевелюру, що облямовувала його гладеньку маківку нерівним німбом. От у містера Фернста волосся було що треба — густе, хвилясте, щоправда, давно не стрижене, але Шум все одно оцінив його, як може оцінити наявність чогось лише людина, якій цього відчайдушно бракує.

На фото зі старого пропуску відвідувач — інженер-аналітик, як там було вказано, виглядав молодшим і хворобливо худорлявим, у нього був живий, допитливий, хоча й трохи сором'язливий погляд. Чартон швидко поглянув на чоловіка, який терпляче сидів на стільці: дві різні людини, хоча йому точно було відомо, що фото зроблено рівно рік тому. Компанія оновлювала всі документи щороку. Ноутбук завантажив архівний файл на Фернста, підтвердивши, що відбиток долоні дійсно належить йому, і Шум кивнув сам до себе.

— Сядьте, будь ласка, рівно. Спиною, спину рівніше.

— Так? — тихо запитав Фернст. Патріку на старому фото було трохи за тридцять, тому, що сидів на стільці — не менш тридцяти п'яти, а за роком народження вказаним у файлі — двадцять дев'ять.

Чартон невдоволено клацнув язиком — кризь об'єктив інженер-аналітик, який однаково зсутулився, виглядав жалюгідно і не зовсім потрапляв у потрібну область захоплення камери:

— Ви могли б трішки сильніше розвернути плечі? До речі, все хотів у когось запитати: навіщо у вас тут всі носять білі халати, якщо ви працюєте з андроїдами, а не з людьми?

— Данина традиціям і акуратний вигляд, — знизав плечима Патрік Фернст і, нарешті, сів так, як було потрібно. Шум натиснув кнопку. Камера зробила кілька знімків підряд.

— Акуратний — це правильно, — пробурмотів Чартон. Судячи з того, яким зношеним виглядавав комірець футболки, що виднівся з-під халата Фернста, в цьому безумовно був сенс. Він згадав більшість тих, кому вже видав сьогодні нові пропуски, і лише переконався в слушності думки, яка щойно його відвідала. — Я у вас вперше і відчуваю себе, як дитина на фабриці іграшок, їй-богу! От коли стоїш в магазині іграшок і розглядаєш, полиці — то одне, але коли потрапляєш в місце, де їх виробляють — зовсім інше відчуття. Здавалося б, що дивного — андроїди на кожному кроці, чого дивуватися? Але ж ні, варто лишень уявити, що в усіх цих величезних будівлях ви винаходите щось нове, створюєте цих андроїдів, аж дух перехоплює, така це дивовижа!

Поки він ділився враженнями, програма змодельовала новий пропуск, задзиччав принтер, і запах пластика, що наповнював приміщення, став трохи гострішим.

— У мене самого вдома Енді шостого покоління, шісточка. Хороший, надійний, нема на що скаржитися. Але ці восьмі, просто щось! Такі вже красені, і голоси у них приємні...

Продовжуючи вихваляти останню модель андроїдів «РобоС», Шум жестом вказав Патріку на планшет, де йому потрібно було розписатися в отриманні пропуску, та сенсорну панель. Якщо інженера-аналітика й бентежила досить фамільярна манера Чартона спілкуватися з малознайомими людьми, то він не подав вигляду. Мовчки просканувавши долоню і поставивши підпис, він взяв простягнутий йому пропуск, але Шум не поспішав відпускати пластикову карту з чіпом:

— Знаєте, що єдине мені не подобається у всіх цих Енді? — довірливо почав Чартон, різко обірвавши дифірамби на адресу компанії. В очах Фернста він бачив сум'яття, нерозуміння і відстороненість, яку частіше можна помітити в погляді натури вільної та творчої, і аж ніяк не в інженера-аналітика. — З кожним роком моделі стають дедалі більше схожими на людей. А раптом одного разу я познайомлюсь

в барі з дівчиною, а вона виявиться андроїдом? Ось чого я боюся — що одного разу вони стануть геть як ми.

Патрік Фернст здригнувся. Він ривком притягнув до себе пропуск:

— Не переймайтеся, містере, ось вже чого точно ніколи не трапиться. Люди так носяться зі своєю зверхністю над усім в цьому світі, хіба можна її забирати? До побачення.

За містером Фернстом зачинилися двері, і Чартон Шум розсміявся. Йому подобалося дражнити тих, хто сам напрошувався на це і не міг відповісти гідно. Проте, згадуючи останню репліку недоладного, очевидно невпевненого в собі чоловіка в непристойно старій футболці, він відчував неприємний холодок, що збігав по спині.

— Наступний!

Агата Кортні не тямилася себе від люті та навіть не намагалася це приховати.

— Це переходить всі межі, Монті! — вона підлетіла до столу містера Монтгомері Устабо та вперлася в стільницю обома долонями. — Ти притягнув його в мій відділ!

— Погодись, це всім спростило життя. Тепер йому не потрібно витратити час на те, щоб ходити між поверхами.

Містер Устабо, нітрохи не вражений черговою безцеремонною появою його кращого інженера, продовжував зосереджено дивитися перед собою. Надто зосереджено, щоб не зрозуміти, що зараз він переглядав якусь інформацію виведену на лінзу його окулярів у тонкій металевій оправі.

— Але він працює у відділі аналітики, там йому і місце. Досить того, що він чомусь здає звіти мені, а не Громо, своєму безпосередньому керівнику! А я потім передаю їх Громо. Що за цирк, де таке бачено! А ще він досі волочиться за мною, як хвіст, а ти продовжуєш йому потурати!.. Монті, поглянь на мене, — сердито прогарчала Агата. Вона вдарила кулаком по столу. Ложка, залишена на блюдці біля порожньої чашки, при цьому мелодійно брязнула.

Монтгомері беззвучно видихнув, кліпнув кілька разів, а тоді перевів погляд на Кортні. Її халат був розхристаний, з-під нього виднілася сіра трикотажна сукня, яка приховувала геть усе від колін до підборіддя, а довге волосся жінки було

стягнуте в неакуратний хвіст. Але навіть з огляду на цю сукню та цей хвіст, в ній проглядалася різкість, яку містер Устабо не дуже полюбляв у людях, але так цінував в головах відділів своєї компанії. Втім, зараз усі ті риси, які зазвичай були чеснотами Агати — наполегливість, впертість, упевненість і непохитність — тільки дратували його, і її різкість лише посилювала це роздратування.

— Дорогенька, ти не скажеш мені нічого нового, — м'яко промовив він із тією інтонацією, через яку підлеглих пробивав холодний піт, — тому не марнуй мій час. Кертіс представив мені результати останньої оцінки ефективності колективу, і будь певна, зараз кожен в цій компанії знаходиться на своєму місці, навіть якщо тобі здається, що це не так.

— Кертіс козел! Він...

— Він кращий менеджер з персоналу в усій країні, і якщо він вважає, що містеру Фернсту краще працюватиметься в безпосередній близькості до тебе, то або Фернст буде працювати в твоєму відділі, або я переведу тебе в відділ аналітики. Обирай.

— Він не інженер.

— Він інженер-аналітик, не змушуй мене сумніватися в твоїй пам'яті.

Агата скрипнула зубами.

Ясна річ, Монтгомері чудово знав, що Патрік Фернст останні шість років був в її житті тієї константою, яка спричиняє хронічні мігрені, дратівливість і змушує змиритися з тим, що лише від самої згадки про неї починає сіпатися око. Але нехай Фернст ніколи не зміг би стати видатним або хоча б пересічним інженером, аналітиком він був відмінним, і давно б сидів у кріслі начальника відділу, якби лише виявив хоч найскромніші якості лідера. Та він не виявляв. Прекрасний, талановитий виконавець, в якому керівник рішуче помер ще до того, як з'явився на світ.

Містер Устабо також розумів, що не слід, як справедливо помітила Агата, потурати Фернсту в його єдиній дивній слабкості, але хлопчисько був генієм у своїй сфері, він підпорядковував інформацію, він володів нею, він бачив те, в чому інші були безнадійно сліпі, і Монтгомері не зважав на його дивацтва. Коли шість років тому йому показали резюме Патріка, він підняв всю інформацію про сина голови міської

ради, який три роки поспіль проходив практику в «РобоС», вивчив звіти про цю практику — і вони дійсно зацікавили його — а потім натрапив на старі записи про те, що колись давно Фернсти потрапили до числа тих, кому дістався бракований андроїд четвертого покоління. Деталі заміни андроїда на нову модель його спантеличили, але справа була давньою, і він задля цікавості взяв Патріка на випробувальний термін. І не пошкодував.

Вже пізніше виявилося, що юний Фернст відчував якийсь побожний трепет перед Агатою Кортні, з якою познайомився в перший рік практики. Він просив у неї поради, консультувався і чи не тінню слідував за нею. Агата, звісно, відразу ж доповіла керівництву: звинуватити в переслідуванні можна було й за менше. Але Кертіс, проникливий, жадібний до грошей, а тому дуже скрупульозний у роботі, потай від усіх провів розслідування і пояснив Монтгомері, що Патрік Фернст просто бачить в Кортні ту Агату, яку колись закопав у саду його батько. «Поміркуй, Монті, — Кертіс граційно змахнув повною рукою, — андроїд за своєю суттю істота, ні, *машина*, яка не має ні статі, ні гендеру. Люди наділяють її гендером та статевими ознаками, дають ім'я, але андроїд не поводить відповідно до гендерних шаблонів. Лапонька міс Кортні, гадаю, своєю поведінкою легко може нагадувати Фернсту те, як поведилась... поведилось... словом, поведінку того андроїда з жіночим ім'ям, але повною відсутністю будь-якої властивої трьом чвертям жінок манери тримати себе. Бонусом йде збіг імені. Боги, як добре, що ми знаємо про все це, і що це сталося до того, як міс Фернст взяла управління містом у свої руки, інакше не бачити нам цих файлів. Тож до чого я веду, — менеджер з персоналу подивився на співрозмовника уважно та серйозно, — Фернст лише закриває гештальт, який не зміг закрити через «смерть» тієї Агати. Я тобі гарантую, що нічого поганого в цьому немає — він шукає в міс Кортні старшого товариша та наставника, нічого більше. Дозволь йому працювати з нею, звітувати перед нею, і він буде найвідданішим, найчеснішим та найстараннішим співробітником у всій компанії. Ставлю на це свій заміський будинок».

Тоді самовпевненість Кертіса не підкупила містера Устабо на сто відсотків, але пізніше він зрозумів, що той цілковито

мав рацію. Думка Агати Кортні щодо цього до уваги не бралася. І вона, справедливо ображена цим усвідомленням, не втомлювалася нагадувати керівництву про своє невдоволення.

— Раніше він чудово працював за столом у відділі аналітики, — не здавалася інженерка, — що змінилося?

— Проєкт 12А.

— Тільки не кажи...

— Фернст потрібен нам у цьому проєкті, його вже вводять в курс справ. І я надав йому повний доступ.

На обличчі Агати відбилася суміш тваринного страху та відрази. Її губи стиснулися в тонку лінію, кров відлила від щік, які ще недавно палахкотіли, видаючи й без того помітне обурення.

— Ти носишся з ним так, ніби він важливіший за мене. Утискаєш мої інтереси заради нього. А тепер прирівнюєш мій допуск до 12А, отриманий завдяки старанням, безсонним ночам і створенню — так, створенню! — нових схем і технологій, до допуску Фернста, який не здатен до творення, а лише до аналізу того, що створено іншими, людини, посада якої називається «інженер-аналітик» лише задля того, щоб він міг здавати мені звіти, а тепер і займати стіл в моєму відділі?

Вона заплющила очі та від душі вилаялася так, що Монтгомері, який було повернувся до перегляду особистої пошти через окуляри, знову підняв на неї погляд і здивовано кліпнув. Такого Кортні собі ще не дозволяла.

— Ти впораєшся з цим. Ти ж усе розумієш. Дайте мені результат з 12А, і після закінчення проєкту я подумаю, що зможу зробити для відновлення твоєї душевної рівноваги, — він подивився на старовинний настільний годинник в дерев'яній оправі та злегка скривився: — Ну ось, як я й передбачав, ти змарнувала мій час і не сказала нічого нового. Чекаю тебе в п'ятницю на семінарі — Кертіс розповідатиме про принципи роботи в команді, розроблені спеціально для нашої компанії.

— Нехай він свій семінар засуне в...

— А тепер, моя цінна співробітнице, йди і займайся своєю роботою.

Ніжність в голосі містера Устабо змогла б розрізати алмаз.

— Ага.

Останнє, що помітив Монтгомері, перш ніж повернутися до своїх справ, це як на обличчі Аґати заходили жовна. А потім за нею зачинилися двері.